

Policy brief

щодо проблем у лісовій галузі та першочергових рішень для їх подолання

Ліси – не місце для корупції!

Відсутність ефективної системи управління, прозорості в управлінні лісами та неякісна нормативно-правова база – одні з основних причин корупції в лісовій галузі та суспільного незадоволення діями лісівників.

В той же час, ліс є відновлювальним природним ресурсом і досвід розвинених країн ЄС та Північної Америки показує, що можна поєднати і економічну, і природоохоронну функцію лісу. Тому ми пропонуємо низку нагальних кроків, які зможуть виправити ситуацію в лісовій галузі України.

Проблеми та їх рішення:

- 1. Поєднання господарської та контрольної функції в системі Державного агентства лісових ресурсів (ДАЛРУ).** Установи, які призначають рубки та контролюють їх правильність – ВО «Укрдержліспроект» та лісозахисні станції (державні спеціалізовані лісозахисні підприємства) знаходяться в управлінні ДАЛРУ і фінансово залежать від лісгоспів. Тому вони призначають недоцільні санітарні та лісовідновні рубки, оскільки це в інтересах ДАЛРУ. Такі необ'єктивні дії з ознаками корупції є джерелом обурення в суспільстві.

Рішення: передати Розпорядженням КМУ ВО «Укрдержліспроект» та державні спеціалізовані лісозахисні підприємства в управління Мінприроди і внести зміни до Бюджету України на 2018 рік, передбачивши їх бюджетне фінансування. Це забезпечить незалежність дій цих органів від інтересів ДАЛРУ.

- 2. Суперечливі нормативні документи, що регулюють рубки.** Відсутність єдиного документу, який регламентує проведення всіх видів рубок в Україні (зараз їх чотири різних) призводить до зловживання та маніпуляцій при їх призначенні. Наприклад, у Карпатах близько 10% деревини заготовляється під час лісовідновних рубок, які призначають по непрозорій процедурі.

Рішення: Розпорядженням КМУ призупинити проведення лісовідновних рубок та зобов'язати протягом трьох місяців ДАЛРУ та Мінприроди розробити за участю громадськості єдиний документ, який би регламентував проведення всіх видів рубок в Україні, і потім затвердити його Постановою КМУ

- 3. Відсутність контролю з боку природоохоронних та правоохоронних органів.** Державна екологічна інспекція не може проводити позапланові перевірки лісгоспів, чим користуються лісники для прикриття нелегальних рубок. Поліція та прокуратура не мають підрозділів, які б спеціалізувались

саме на природоохоронних порушеннях і тому розслідування кримінальних проваджень щодо лісівників-порушників проводяться неефективно.

Рішення: Дозволити ДЕІ проводити позапланові перевірки лісгоспів всіх форм власності. Провести низку тренінгів щодо порушення в лісовій галузі для працівників поліції та прокуратури, зробити розслідування злочинів у сфері охорони природи одним із пріоритетів в роботі цих органів. Екологічна безпека – це важлива складова національної безпеки.

- 4. Відсутність прозорості та публічності в роботі ДАЛРУ.** Лише під тиском громадськості протягом останніх років ДАЛРУ почали викладати в інтернет карти лісгосподарських підприємств та реєстр вже проведених рубок. Але цього недостатньо. У лісників є у векторному форматі карти всіх лісгоспів України. Але доступ до цих карт не мають навіть правоохоронні органи! Без цих матеріалів встановити будь-які порушення часто неможливо.

Рішення: Зобов'язати ВО «Укрдержліспроект» викласти у відкритий доступ у векторному форматі (тобто для роботи у ГІС) карти всіх лісгоспів України та плани всіх рубок по всіх лісгоспах України. Це підвищить на порядок ефективність державного та громадського контролю в галузі.

- 5. Ігнорування лісгоспами процедури «Оцінки впливу на довкілля».** 3 грудня 2017 року в Україні діє процедура ОВД. Але більшість лісгоспів ігнорує вимоги цього закону і не проводить ОВД для своїх планів рубок.

Рішення: Зобов'язати всі лісгоспи пройти процедуру ОВД. Для цього достатньо буде доручення від КМУ до ДАЛРУ.

- 6. Вирубка цінних природоохоронних лісів, відмова лісників створювати нові та розширювати існуючі національні парки.** Протягом останніх років лісники майже не погоджують створення нових природоохоронних територій, свідомо саботуючи цей процес. Хоча і «Державна стратегія регіонального розвитку» і «Угода про асоціацію з ЄС» вимагають збільшення їх кількості. Показник площі природоохоронних територій в Україні 6-7 %, в той час як в країнах ЄС він сягає 15-20%.

Рішення: Доручити ДАЛРУ погодити створення нових національних природних парків – «Холодний Яр» (Черкаська область), «Чорний Ліс» (Кіровоградська область), «Дніпровсько-Тетерівський» (Київська область), «Великий Бір» (Сумська область), та погодити розширення існуючих - «Верховинський» (Івано-Франківська область), «Черемоський» та «Вижницький» (Чернівецька область).

Ці кроки дадуть свій результат у найкоротший термін шляхом прийняття відповідних рішень на рівні КМУ та міністерств. Це дозволить з одного боку стабілізувати ситуацію в лісовій галузі, зменшити кількість незаконних рубок, зберегти цінні ліси, а це в свою чергу значно зменшить градус суспільного обурення та позитивно відобразиться на

репутації КМУ. З іншого боку це, на відміну від необдуманих популістських заборон, не призведе до зупинки легальних рубок, які грають важливу роль в економіці держави.

А в подальшому, шляхом розробки та прийняття змін до законодавства можна вирішити і багато інших проблеми лісової галузі і перевести її на європейський цивілізований шлях розвитку. Про це детальніше у зеленій та білій книгах ЕПЛ «Ліси – для дикої природи: нова політика лісового господарства».

Зелена книга <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/07/Zelena-knyga.pdf>

Біла книга <http://epl.org.ua/wp-content/uploads/2018/07/Bila-knyga.pdf>